

**КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ТАРАСА ШЕВЧЕНКА**

**Географічний факультет
Кафедра землезнавства та геоморфології**

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

**Геопланування та ландшафтна організація територій
для студентів**

галузь знань **10 Природничі науки**
спеціальність **106 Географія**
освітній рівень **Магістр**
освітня програма **Геоморфологія та палеогеографія**
вид дисципліни **обов'язкова**

Форма навчання	денна
Навчальний рік	2022/2023
Семестр	2
Кількість кредитів ECTS	6
Мова викладання, навчання та оцінювання	українська
Форма заключного контролю	іспит

Викладач: **Лаврук Тетяна Миколаївна**, кандидат географічних наук, доцент кафедри
землезнавства та геоморфології, доцент

Пролонговано: на 20__/20__ н.р. _____ (_____) «__» 20__ р.
(підпис, ПІБ, дата)

на 20__/20__ н.р. _____ (_____) «__» 20__ р.
(підпис, ПІБ, дата)

Розробник: к. геогр. н., доцент **Лаврук Тетяна Миколаївна**, кандидат географічних наук, доцент кафедри землезнавства та геоморфології, доцент

ЗАТВЕРДЖЕНО

Зав. кафедри землезнавства та геоморфології

 Сергій БОРТНИК
(підпис)

Протокол № 14 від «22» 06 2022р.

Схвалено науково-методичною комісією географічного факультету

Протокол від «29» 08 2022 року № 6

Голова науково-методичної комісії Наталія КОРОГОДА
(підпис) (прізвище та ініціали)

«29» 08 2022 року

ВСТУП

1. Мета дисципліни – розкрити науково-географічні засади просторового розвитку, сформуванню систему знань, умінь і навичок геопросторового планування та менеджменту природних ресурсів, обґрунтування заходів реалізації цілей сталого розвитку, узгодження господарської діяльності з метою забезпечення сприятливого середовища існування людини, збереження природної та культурної спадщини.

2. Попередні вимоги до опанування або вибору навчальної дисципліни:

1) Опанування дисциплін, «Методологія географічної науки», «Антропогенна геоморфологія», «Ритміка природних процесів», «Небезпечні процеси в довкіллі», «Управління екопроектами, міжнародне співробітництво в галузі географії та охорони природи».

2) Вміння аналізувати екологічну ситуацію на різних інформаційних зрізах, визначати основні екологічні проблеми та конфлікти природокористування.

3) Володіння навичками аналізу картографічних матеріалів та побудови карт.

3. Анотація навчальної дисципліни.

Зміст дисципліни розкриває теоретико-методологічні та прикладні питання геопланування. Структура дисципліни передбачає вивчення теоретичних основ геопланування та ландшафтної організації території, аналіз нормативних документів в фаховій галузі, а також огляд методик і практик розробки проектів землеустрою та містобудівної документації.

Дана навчальна дисципліна є однією з обов'язкових складових комплексної підготовки освітньої програми «Геоморфологія та палеогеографія» спеціальності 106 Географія.

4. Завдання (навчальні цілі): основними завданнями вивчення дисципліни є набуття студентами знань, умінь і навичок, необхідних для наукового обґрунтування просторової організації розвитку держави та її окремих регіонів, використання містобудівної документації при вирішенні галузевих питань державного розвитку.

Вивчення дисципліни спрямовано на формування наступних компетентностей:

Інтегральна: здатність розв'язувати складні задачі та прикладні проблеми, приймати відповідні аналітичні та управлінські рішення у сфері географії, природокористування, міського та регіонального розвитку, що передбачає проведення досліджень та/або здійснення інновацій за невизначених умов і вимог.

Спеціальні:

СК 3. Здатність використовувати спеціальні географічні методи й підходи, геоінформаційні технології для розв'язання конкретних науково-прикладних проблем у сфері географії, природокористування, міського та регіонального розвитку, зокрема геоморфології та палеогеографії.

СК 4. Здатність розробляти та сприяти впровадженню регіональних програм сталого розвитку територій, здійснювати геопланування територій різного ієрархічного рівня.

СК 7. Здатність застосовувати міждисциплінарні підходи при критичному осмисленні проблем природокористування, геопланування, міського та регіонального розвитку, рекреації та туризму оцінювати можливі ризики, соціально-економічні та екологічні наслідки управлінських рішень у сфері природокористування, міського та регіонального розвитку.

СК 8. Здатність планувати, проводити та публічно презентувати результати наукових досліджень, забезпечити зрозуміле донесення власних знань, висновків та аргументацій до фахівців і нефахівців.

СК 11. Здатність критично оцінювати ключові тренди перебігу природно- і суспільно-географічних процесів з точки зору формування нових напрямів у наукових дослідженнях.

5. Результати навчання за дисципліною

Результат навчання (1. знати; 2. вміти; 3. комунікація; 4. автономність та відповідальність)		Форми (та/або методи і технології) викладання і навчання	Методи оцінювання	Відсоток у підсумковій оцінці з дисципліни
од	Результат навчання			
1.1	географічні засади геопросторового планування;	<i>лекції, самостійна робота</i>	<i>опитування у тестовій, усній та письмовій формі, зарахування самостійних робіт, МКР, іспит, консультації</i>	<i>до 10%</i>
1.2	правове поле та нормативно-законодавчу базу в галузі геопросторового планування;	<i>лекції, самостійна робота</i>		<i>до 10%</i>
1.3	методологію та методику геопросторового планування;	<i>лекції, самостійна робота</i>		<i>до 10%</i>
1.4	вітчизняний та міжнародний досвід геопланування;	<i>лекції, самостійна робота</i>		<i>до 10%</i>
1.5	міжнародні та національні стандарти геопланування;	<i>лекції, самостійна робота</i>		<i>до 10%</i>
2.1	оцінювати сучасний стан та перспективи геопланування на місцевому, регіональному, державному та транскордонному рівнях;	<i>практичні заняття, самостійна робота</i>	<i>оцінювання виконаних практичних робіт, зарахування самостійних робіт, іспит</i>	<i>до 5%</i>
2.2	аналізувати нормативні документи в галузі геопланування та містобудівної діяльності;	<i>практичні заняття, самостійна робота</i>		<i>до 7%</i>
2.3	розробляти проекти просторового розвитку, направлені на збереження, природної та культурно-історичної спадщини та стійкий розвиток регіонів;	<i>практичні заняття, самостійна робота</i>		<i>до 8%</i>
2.4	вміти планувати різні форми землекористування	<i>практичні заняття, самостійна робота</i>		<i>до 7%</i>
3.1	оформляти результати досліджень у вигляді окремих проектів;	<i>практичні заняття, самостійна робота</i>	<i>оцінювання виконаних практичних робіт, зарахування самостійних робіт</i>	<i>до 8%</i>
4.1	проводити стратегічну екологічну оцінку проектів просторового розвитку	<i>практичні заняття, самостійна робота</i>		<i>до 8%</i>
4.2	оцінювати ефективність проектів просторового розвитку	<i>практичні заняття, самостійна робота</i>		<i>до 7%</i>

6. Співвідношення результатів навчання дисципліни із програмними результатами навчання

Результати навчання дисципліни (код) Програмні результати навчання (назва)	1.					2.				3.	4.	
	1	2	3	4	5	1	2	3	4	1	1	2
ПРН07. Брати участь у плануванні територій різного на регіональному та місцевому рівнях.						+	+	+	+			
ПРН08. Здійснювати дослідження природно-географічних проявів розвитку геосистем у складних і непередбачуваних умовах, прогнозувати їхній розвиток, аналізувати альтернативи, оцінювати ризики та ймовірні наслідки.										+	+	+
ПРН10. Застосовувати геоінформаційні технології, створювати та досліджувати моделі природно-географічних проявів розвитку геосистем, визначати можливості та межі їх застосування.						+	+	+	+			
ПРН11. Оцінювати можливі ризики, соціально-економічні та геоecологічні наслідки реалізації управлінських рішень у сфері природокористування, рекреації та туризму.	+	+	+	+	+							
ПРН15. Самостійно оцінювати ключові тренди розвитку природно-географічних процесів для формування нових напрямів у наукових дослідженнях.	+	+	+	+	+							

7. Схема формування оцінки: рівень досягнення всіх запланованих результатів навчання визначається за результатами опитування, написання модульних контрольних робіт (МКР), виконання практичних, зарахування самостійних робіт, складання іспиту.

Питома вага результатів навчання у підсумковій оцінці за умови її опанування на належному рівні така:

1. результати навчання – **1 (знання РН 1.1-1.5)** – до 50%;
2. результати навчання – **2 (вміння РН 2.1-2.4)** - до 27%;
3. результати навчання – **3 (комунікація)** - до 8%
4. результати навчання – **4 (автономність та відповідальність 4.1-4.2)** - до 15%

7.1 Форми оцінювання студентів:

- **семестрове оцінювання:** кількість балів, що студент отримує протягом семестру є сумою балів, що були отримані при оцінюванні виконаних практичних робіт, опитуванні та написанні модульних контрольних робіт (МКР). Обов'язковою умовою допуску до іспиту є зарахування усіх тем самостійних робіт, які виконуються у вигляді завдань за визначеним викладачем змістом.

Оцінювання за формами контролю:

	ЗМ1		ЗМ2	
	<i>Min. – 18 балів</i>	<i>Max.– 30 балів</i>	<i>Min. – 18 балів</i>	<i>Max.–30 балів</i>
Опитування	«1» x 4 = 4	«2» x 4 = 8	«1» x 4 = 4	«2» x 4 = 8
Практичні роботи	«2» x 4 = 8	«3» x 4 = 12	«2» x 4 = 8	«3» x 4 = 12
Модульна контрольна робота	«6» x 1 = 6	«10» x 1 = 10	«6» x 1 = 6	«10» x 1 = 10

- підсумкове оцінювання у формі іспиту проводиться в письмовому форматі. Максимальна кількість балів на іспиті – 40 балів, мінімальна кількість балів, що додаються до семестрових – 24 бали.

- умови допуску до іспиту: студенти, які набрали сумарно меншу кількість балів ніж критично-розрахунковий мінімум – 20 балів до складання іспиту не допускаються. Рекомендований мінімум для допуску – 36 балів. Для студентів, які набрали сумарно меншу кількість балів ніж рекомендований мінімум (36 балів) обов'язково є Perezдача тих видів робіт, за які вони отримали оцінку, нижчу за допустимий мінімум.

При простому розрахунку отримаємо:

	Змістовий модуль1	Змістовий модуль2	Іспит	Підсумкова оцінка
<i>Мінімум</i>	<i>18</i>	<i>18</i>	<i>24</i>	<i>60</i>
Максимум	30	30	40	100

Загалом, формування оцінки спирається на «Положення про організацію освітнього процесу у Київському національному університеті імені Тараса Шевченка», введеного в дію наказом № 170-32 від 11 квітня 2022 року.

7.2 Організація оцінювання: опитування у тестовій та письмовій формі проводиться після завершення викладання кожної лекції. Практичні та самостійні роботи захищаються по виконанню, відповідно до графіка проведення практичних занять. Перша модульна контрольна робота проводиться після 6 лекцій, друга модульна контрольна робота проводиться по закінченню курсу лекцій.

Шкала відповідності

Відмінно / Excellent	90-100
Добре / Good	75-89
Задовільно / Satisfactory	60-74
Незадовільно / Fail	0-59

8. Структура навчальної дисципліни

Тематичний план лекцій і практичних занять

№ п/п	Назва занять	Кількість годин		
		лекції	практ.	с/р
<i>Змістовий модуль 1</i>				
Тема 1. Теоретичні та нормативні засади геопланування (90 год).				
1.	Вступ. Географічні засади просторового планування. Значення географічних знань для реалізації цілей сталого розвитку. Шляхи інтеграції природничих, технічних та гуманітарних наук для цілей просторового планування. Правове поле та нормативно-законодавча база в галузі просторового планування. Проблеми та завдання геопланування в умовах війни та післявоєнного відновлення.	6	2	20
2.	Міжнародний досвід просторового планування. Сучасні процеси і тенденції у практиці просторового планування. Положення території України в загальноєвропейській стратегії простого розвитку. Геопланування в Україні. Ієрархічні рівні планування територій. Генеральна Схема планування території України та моніторинг її виконання.	6	2	20
3.	Регіональне планування. Геопланування окремих частин території України. Схеми планування територій областей, районів. Геопланування на місцевому рівні. Природоохоронні вимоги до планувальної документації.	5	2	20
	<i>Модульна контрольна робота</i>	1		
<i>Змістовий модуль 2</i>				
Тема 2. Методика і практика геопланування (90 год).				
4.	Методи дослідження у геоплануванні. Статистичний, картографічний, порівняльно-географічний, ландшафтно-індикаційний методи. SWOT-аналіз та можливості його використання для геопланування.	4	4	20
5.	Геопланування урбанізованих територій. Програма «Розумне місто». Міжнародний досвід та приклади реалізації в Україні.	4	4	20
6.	Геопланування сільських територій. Просторовий розвиток територіальних громад. Геопланування заповідних територій	5	2	26
	<i>Модульна контрольна робота</i>	1		
	ВСЬОГО	32	16	126

Загальний обсяг 180 год., в тому числі: лекції – 32 год., практичні заняття – 16 год., консультації – 6 год., самостійна робота – 126 год.

Рекомендована література

Основна:

1. Бортник С.Ю., Лаврук Т.М., Олещенко А.В., Тимуляк Л.М. Просторове та ландшафтне планування: навчальний посібник. – К., 2022. –175 с.
2. Білоконь Ю. М. Регіональне планування (теорія і практика): Монографія. – К.: Логос, 2003. – 246 с.
3. Кривов В.М. Планування розвитку територій: навч. посіб. /В.М. Крилов, Л.А. Гунько, І.Г. Колганова. – К. Урожай, 2011. – 88 с.
4. Лоїк Г.К., Тарасюк І.Г., Степанюк А.В., Смолярчук М.В. Розпланування та забудова території сільських населених пунктів і фермерських господарств: навчальний посібник . – К.: Арістей, 2009. – 344 с.
5. Виклики місцевого економічного розвитку в умовах війни та післявоєнного відновлення. <https://decentralization.gov.ua/uploads/library/file/838/LED.pdf>
6. Місцевий економічний розвиток у територіальних громадах: антикризові інструменти у воєнний і післявоєнний період <https://decentralization.gov.ua/uploads/library/file/838/LED.pdf>
7. Міжнародне муніципальне партнерство: методичні рекомендації https://decentralization.gov.ua/uploads/library/file/837/Metodychni_rekomendatsii_partnerstvo_2022.pdf
8. Посібник для громад «Розробка комплексних планів» <https://decentralization.gov.ua/uploads/library/file/817.pdf>
9. Посібник для професіоналів «Як розробити комплексний план громади» <https://decentralization.gov.ua/uploads/library/file/818.pdf>
10. Посібник «Стратегічна екологічна оцінка комплексного плану»

Нормативно-правові акти:

1. Земельний кодекс України від 25.10.2001 № 2768-III - <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2768-14#Text>
2. Водний кодекс України від 06.06.1995 № 213/95-ВР - <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/213/95-%D0%B2%D1%80#Text>
3. Лісовий кодекс України від 21.01.1994 № 3852-XII - <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3852-12#Text>
4. Закон України від 17.02.2011 № 3038-VI «Про регулювання містобудівної діяльності» <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3038-17#Text>
5. Закон України від 16.11.1992 № 2780-XII «Про основи містобудування» - <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2780-12#Text>
6. Закон України від 27.05.2021 № 711-IX «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо планування використання земель» - <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/711-20#Text>
7. Закон України від 20.05.1999 № 687-XIV «Про архітектурну діяльність» - <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/687-14#Text>
8. Закон України від 07.07.2011 № 3613-VI «Про Державний земельний кадастр» <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3613-17#Text>
9. Закон України від 01.07.2004 № 1952-IV «Про державну реєстрацію речових прав на нерухоме майно та їх обтяжень» - <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1952-15#Text>
10. Закон України від 15.07.2021 № 1657-IX “Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо спрощення процедури приєднання до електричних мереж”- <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1657-20#Text>
11. Закон України від 10.11.2021 № 922-VIII “Про публічні закупівлі”- <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/922-19#Text>
12. Закон України від 07.02.2002 № 3059-III «Про Генеральну схему планування території України» - <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3059-14#Text>

13. Закон України від 05.10.2000 № 2026-III «Про курорти» - <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2026-14#Text>
14. Закон України від 28.02.2019 № 2697-VIII «Про Основні засади (стратегію) державної екологічної політики України на період до 2030 року» - <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2697-19#Text>
15. Закон України від 23.12.1998 № 353-XIV «Про топографо-геодезичну та картографічну діяльність» - <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/353-14#Text>
16. Закон України від 20.03.2018 № 2354-VIII «Про стратегічну екологічну оцінку» - <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2354-19#Text>
17. Закон України від 16.06.1992 № 2456-XII «Про природно-заповідний фонд України» - <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2456-12#Text>
18. Закон України від 25.06.1991 № 1264-XII «Про охорону навколишнього природного середовища» - <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1264-12#Text>
19. Закон України від 16.10.1992 № 2707-XII «Про охорону атмосферного повітря» - <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2707-12#Text>
20. Закон України від 24.06.2004 № 1864-IV «Про екологічну мережу України» - <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1864-15#Text>
21. Закон України від 19.06.2003 № 962-IV «Про охорону земель» - <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/962-15#Text>
22. Закон України від 13.12.2001 № 2894-III «Про тваринний світ» - <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2894-14#Text>
23. Закон України «Про стимулювання розвитку регіонів» [Електронний ресурс] / Законодавство України. – Режим доступу до документу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/anot/2850-15>.
24. ДБН Б.22-12_2019 Планування та забудова територій

Додаткова:

1. Андрусевич А.О. Оцінка впливу на довкілля в Україні: вирішення проблеми по-європейськи/ А. О. Андрусевич. – РАЦ «Суспільство і довкілля». – 2011. – 18 с.
2. Білоконь Ю. М. Управління розвитком територій / Юрій Миколайович Білоконь.– К. : Укрархбудінформ, 2002. –148 с.
3. Варивода Є. О. Топологічний аналіз екологічного каркасу локальної екомережі / Є. О. Варивода, І. Г. Черваньов // Укр. геогр. журн. – 2010. – № 1. – С. 48 – 52.
4. Всеєвропейська стратегія збереження біологічного та ландшафтного різноманіття [Електронний ресурс] // Законодавство України. – Режим доступу до документу: http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/994_711. – 3.02.2013.
5. Гродзинський М. Д. Пізнання ландшафту: місце і простір: [монографія] : у 2-х т. / Михайло Дмитрович Гродзинський. – К. : Вид.-поліграф. центр «Київський університет», 2005. – Т. 1. – 431 с.
6. Дмитрук О. Ю. Урбанізовані ландшафти: теоретичні та методичні основи конструктивно-географічного дослідження. – К.: Обрії, 2004. –239 с.
7. Досвід та перспективи розвитку міст України. Збірник наукових праць. Вип.2. Охорона довкілля. Ландшафтна архітектура. – К.: Ін-т “Діпромісто”. 2002. – 251 с.
8. Європейська ландшафтна конвенція, 2000 (укр.) [Електронний ресурс] / Рада Європи. – Режим доступу до документу: <http://www.coe.int/t/dg4/cultureheritage/heritage/Landscape/VersionsConvention/ukrainian.pdf>
9. Європейська перспектива просторового розвитку. [Електронний ресурс] / Європейська комісія. – Режим доступу до документу: http://ec.europa.eu/regional_policy/sources/docoffic/official/reports/pdf/sum_en.pdf
10. Керівні принципи сталого простого розвитку Європейського континенту [Електронний ресурс] / Рада Європи. – Режим доступу до документу: <http://www.coe.int/t/dg4/cultureheritage/heritage/cemat/VersionPrincipes/Ukrainian.pdf>.

11. Ландшафтне планування: досвід впровадження в Україні (на прикладі «Ландшафтної програми Черкаської області») / Л. Г.Руденко, Є. О. Маруняк, С. А. Лісовський [та ін.] // Україна : географія цілей та можливостей : Зб. наук. праць. – К. : ВГЛ «Обрії», 2012. – Т. І. С. 291 – 295.
12. Топчієв О. Г. Геопланування як напрям предметної та методологічної трансформації сучасної географії / О. Топчієв, А. Шашеро // Часопис соціально-економічної географії. – 2011. – Вип. 10(1). – С. 18-26.
13. Топчієв О. Г. Методологічні засади геопланування регіону / О. Г. Топчієв, А. М. Шашеро, Д. С. Мальчикова // Укр. геогр. журнал. – № 1, 2010. – С. 23-31.
14. Топчієв О.Г. Територія: сучасний зміст поняття; функції; ресурсний потенціал : актуальна тема // Український географічний журнал : науково-теоретичний журнал / Інститут географії НАН України. – Київ, 2010. – № 4. – С. 3-9.
15. Фомін І. О. Основи теорії містобудування / І. О. Фомін. – К., 1997.
16. The European Green Belt initiative [Електронний ресурс] / Офіційний веб-сайт ініціативи. – Режим доступу до матеріалів: <http://www.europeangreenbelt.org>. – 25.01.2013.
17. Офіційний Інтернет-сайт Міжнародного проекту “Розвиток водозбірної території річки Тиси” – <http://www.see-ticad.eu>.
18. Bortnyk S, Lavruk T., Tymuliak L. Problems of waste management system formation in Ukraine / Conference Proceedings, XVIII International Conference «Geoinformatics: theoretical and applied aspects» (Kyiv, (13-16 May 2019). European Association of Geoscientists & Engineers. Volume 2019, p.1 – 5. <https://doi.org/10.3997/2214-4609.201902085>
19. Bortnyk, S.Y., Lavruk, T.M. Kyiv City: Features of planning structure and spatial development problems of cultural landscapes / Prace Komisji Krajobrazu Kulturowego, nr 43 (1) 2020, 7-30 <http://dx.doi.org/10.30450/202001>
20. Bortnyk S, Kulyk K, Lavruk M, Lavruk T, Pidkova O, Romanova O, Sarakhman I, Tymuliak L. Local development eco-projects and their role in small rivers restoration in Ukraine. / Geoinformatics, European Association of Geoscientists & Engineers, Geoinformatics, May 2021, Volume 2021, p.1 – 6. <https://doi.org/10.3997/2214-4609.20215521155>
21. Lavruk T, Kulyk K, Romanova O, Sarakhman I. The Use of Project Management Mechanisms to Address Environmental Problems (Shown on the Example of Developing Natural-Cognitive Tourist Map of the Holosiivsky District of Kyiv) / Фізична географія та геоморфологія, 2020, №103-104. <https://doi.org/10.17721/phgg.2020.5-6.04>